

De juiste mensen op het juiste moment aan de juiste tafel

In Noord-Holland boven het Noordzeekanaal hebben Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en de grootste netwerkbeheerders PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (drinkwater), Liander (energie) en KPN (telecom) een samenwerkingsconvenant afgesloten. In dit gedeelte van Noord-Holland, dat honderden polders telt die allemaal worden omgeven door dijken, moeten kabels en leidingen regelmatig in, door of langs deze dijken. Dat dit om intensieve onderlinge afstemming vraagt, zeker nu het hoogheemraadschap bezig is met dijkversterkingen, leggen Henk van der Linden, beleidsadviseur strategie en leidingen bij PWN, en Simone Boogaard, omgevingsmanager Hoogwaterbeschermingsprogramma bij het hoogheemraadschap, graag uit.

Convenant

Het samenwerkingsconvenant tussen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, PWN, Liander en KPN is een regionale uitwerking van wat op landelijk niveau tussen de Unie van Waterschappen en het Platform Netwerkbeheerders is afgesproken. De eerste overweging is dat er samengewerkt dient te worden vanuit het maatschappelijk belang. Dat vraagt, zo zegt het convenant, mede vanwege de grote financiële investeringen die vaak met kabels, leidingen en waterkeringen gemoeid zijn, een nauwe afstemming van onderlinge belangen. Dat moet integraal plaatsvinden. Ook belangrijk is dat dit in een zo vroeg mogelijk stadium gebeurt: al in de fase van visievorming en het maken van toekomstplannen. Maar ook daarna, zo hebben hoogheemraadschap en netwerkbeheerders met elkaar afgesproken, nemen ze elkaar zoveel mogelijk mee, tot in de uitvoeringsfase aan toe.

Doorgaans staan niet veel mensen erbij stil welk immens netwerk van buizen, pijpen, leidingen en kabels onder de grond ligt op de plekken waar wij dagelijks wonen, werken en met de auto rijden. Ook wordt gemakkelijk vergeten hoe afhankelijk we ervan zijn geworden bij onze alledaagse handelingen: thee zetten, het toilet doorspoelen, de verwarming hoger draaien of met de computer werken. De beheerders van deze netwerken zijn op hun beurt weer afhankelijk van de eigenaren en beheerders van de grond waarin hun kabels en leidingen liggen. Soms zijn dat particulieren, maar vaak ook gemeenten of waterschappen. Met de laatstgenoemden is er landelijk en regionaal een stelsel van samenwerkingsafspraken aan het groeien. De centrale gedachte hierachter is elkaar zo vroeg en zo goed mogelijk betrekken bij de uitvoering van projecten of programma's. De uiteindelijke doelen: zowel de waterveiligheid als de drinkwaterkwaliteit garanderen, het terugdringen van de kosten, vaak betaald met gemeenschapsgeld, en leveringszekerheid.

RISICOBRON

Voor PWN'er Van der Linden is een dijk een onontkoombare plaats voor kabels en leidingen. „Tussen bron en tap moeten we erdoor en erlangs. In dijken liggen kabels en leidingen goed ingepakt en relatief rustig, want daar wordt niet vaak gegraven. Kabels en leidingen die in dijken liggen blijken de minste storingen te vertonen.” Maar voor het hoogheemraadschap vormen met name waterleidingen in dijken een risicobron. „Ze hebben onderhoud nodig en bovendien is een dijk hier niet voor bedoeld. Voorheen hadden we ze dan ook liever niet door onze dijken”, zegt Boogaard. Tot zover de verschillen in belangen. De overeenkomst is deze: om in een polder te kunnen wonen en werken heb je zowel veilige dijken als goed functionerende nutsvoorzieningen nodig. „Dat is een groot maatschappelijk belang”, vinden Boogaard en Van der Linden. Vanuit die overstijging van deelbelangen is het samenwerkingsconvenant geboren.

Henk van der Linden: „De kracht van het convenant ligt in het proces van de totstandkoming. Luisteren, elkaars belangen zien, gezamenlijke doelen vaststellen.”

Simone Boogaard: „Met het convenant verstevigen we de samenwerking, met als doel het maatschappelijk belang.”

MULTIFUNCTIONEEL

Volgens Boogaard probeerde het hoogheemraadschap tot een aantal jaren geleden het leggen van kabels en leidingen in dijken zoveel mogelijk te ontmoedigen. „Maar met onze Deltavisie en nieuw beleid rond waterkeringen hebben wij onze koers inmiddels verlegd. Wij zijn omgevingsbewuster geworden en realiseren ons dat naast waterveiligheid andere zaken van groot maatschappelijk belang zijn. We zoeken de interactie en kijken meer naar het gemeenschappelijk belang samen met andere partijen. De dijk is niet langer alleen ons terrein, maar kan ook voor andere functies worden benut.” Een kentering waar PWN'er Van der Linden lovend over is. „Het hoogheemraadschap laat zien dat het serieus werk maakt van omgevingsgerichtheid.”

SCHAALVERGROTING

Maar waarom is samenwerken dan geen vanzelfsprekende zaak? Van der Linden legt het zo uit: „In het afgelopen decennium hebben de betrokken bedrijven en organisaties te maken gehad met schaalvergroting door fusies. Bovendien is een aantal netwerkbeheerders in die periode afgesplitst en verzelfstandigd. Dat maakte dat iedereen een tijd lang vooral met zijn eigen organisatie bezig was. Er werd gewoon minder naar elkaar gekeken.”

PWN

Van waterleidingbedrijf PWN loopt ongeveer 10 duizend kilometer waterleiding kriskras door Noord-Holland. Deze leidingen verbinden drie drinkwaterbronnen met 750 duizend afleveradressen. 700 kilometer daarvan loopt in of vlak langs een dijk. Op 6500 plaatsen gaat een leiding door een dijk heen. Omdat PWN zelf geen grond in eigendom heeft, is het altijd te gast. Andere belangrijke netbeheerders in Noord-Holland zijn KPN (telecomkabels) en Liander (energieleidingen).

HHNK

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) beheert de primaire en secundaire waterkeringen van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal. Een grote opdracht, want vrijwel alle Noord-Hollanders wonen onder zeeniveau. Daarom investeert HHNK honderden miljoenen in droge voeten, in voldoende en schoon water. In het kader van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma versterkt het hoogheemraadschap de duinen en dijken van de Noordzee, Waddenzee, IJsselmeer en Markermeer. Ook verbetert het de komende jaren vele kilometers secundaire dijken, boezemkades genoemd. Deze boezemkades hebben het meest te maken met waterleidingen, rioolbuizen, gasleidingen, stroom- en telecomkabels.

Rekerpolder

Bij het hoogheemraadschap worden kabels en leidingen in dijken als 'toprisico' ingeschat. Wanneer het gaat om dijkversterkingen, waarbij vaak graafwerk nodig is, maar ook bij dijken in ruste. Zo ook in de Rekerpolder, tussen Bergen en het Noordhollands Kanaal. Delen van de boezemkades die deze polder omsluiten waren niet hoog genoeg meer en moesten met vele kubieke meters grond worden versterkt. Met het oog hierop vroeg het hoogheemraadschap aan PWN om een gedeelte van een grote watertransportleiding (doorsnede 80 centimeter), die tussen de dijk en de dijksloot lag, te verleggen. Maar deze leiding, een 'slagader voor de drinkwaterdistributie' was nog lang niet afgeschreven en verkeerde in prima staat. De kosten van verplaatsing zouden ongeveer een miljoen euro bedragen. In samenspraak met het hoogheemraadschap werkte PWN een technisch alternatief uit, waarbij de gevolgen van een onverhoopte leidingbreuk niet meer ten koste van de dijk konden gaan. Zo werden twee vliegen in één klap geslagen: de leiding kon op zijn plaats blijven en het risico voor de dijk werd weggenomen. Deze oplossing kostte uiteindelijk € 30.000 en leverde dus een aanzienlijke besparing van gemeenschapsgeld op.

Om in een polder te kunnen wonen en werken zijn kabels en leidingen door en langs veilige dijken nodig.

ACTIELIJST

Kon het vroeger voorkomen dat er veel tijd en energie verloren ging met het bepalen van de plaats van een leiding in of bij een dijk, met het nieuwe samenwerkingsconvenant zal dit veel efficiënter gaan. Wat is het beste nieuws hieruit? Van der Linden noemt het hele proces van de totstandkoming. „Het is iets wat we samen gecreëerd hebben. Door naar elkaar te luisteren, elkaars belangen in te zien en die te koppelen aan het grotere belang.” Ook Boogaard is blij met het convenant, dat in een korte tijdspanne gesloten kon worden. „Vanwege de gezamenlijkheid van onze doelen.” Ze onderstreept de praktische kant ervan. „Er vloeit een actielijst uit voort. Daarin werken we bijvoorbeeld onze gezamenlijke werkprocessen uit. Wat hebben we geleerd van, bijvoorbeeld, dijkversterkingen? Hoe kan de samenwerking beter? Hoe kunnen we altijd de juiste mensen op het juiste moment aan de juiste tafel krijgen?”

*Jon Marree
(in opdracht van HHNK en PWN)*